

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrlet leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelju v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, nopolnani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volilski shod v Slovenski Bistrici.

(Dalje).

Državni in deželni poslanec gospod Robič poročal je o svojem delovanju blizu tako-le: Moja naloga je, da zbranim volilec razložim, kaj se je v poslednji dobi zgodilo v državnem zboru. Tam se prav veliko govori, pa z dolгими govori se ne odločuje usoda predlog, ki jih zbornici predlaga vlada ali pa zastopniki ljudstva, temveč to se zgodi večinoma že v odsekih, katerim se iste izročajo v pretresovanje. Kar se v odsekih sklene, to obvelja skoraj vselej tudi v zbornici poslancev. V odsekih je torej poslancem dano največ prilike, da delujejo v prid svojim volilecem.

Tudi poročevalca je volila zbornica poslancev v odsek, kateri je v sedanjih okoliščinah največje važnosti, namreč v davčni odsek. Mnogo je ljudi, ki nimajo posestva, ne pečajo se s trgovino, ne z obrtnijo, ki sploh ne delajo, pa so vendar bogatini, ki brezskrbno živijo od dohodkov svojih kapitalov, — davka pa nobenega ne plačujejo, v tem ko posebno kmet, ki se mora toliko truditi, da preživi sebe in svojo rodbino, komaj diha pod težkim bremenom davkov. Da so davki krivično razdeljeni, to so že prejšnje vlade sprevidele in je sosebno poprejšnji finančni minister dr. Steinbach izdelal načrt davčne postave, po katerem bi imel vsak, ki ima več, kakor 600 gld. letnih dohodkov, plačevati osebni davek. Ta davek bi zadel torej tudi tiste, kateri živé samo od svojega bogastva.

Tudi sedanji finančni minister Plener je sprejel ta načrt in ga je le nekaj predrugačenega izročil davčnemu odseku, da se posvetuje o njem in potem poroča državnemu zboru. Ta odsek je v olajšanje volil pododsek, v katerem Slovence zastopa govornik. Ta si je svest svoje dolžnosti, da obrača na to zadevo vso pozornost in skrb, da se ista reši v prid ubogemu kmetu. Izračunilo se je, da bode novi davek prinašal na leto najmanj 16 do 17 milijonov in največ 24 do 25 milijonov več, kakor do sedanji obrtni in dohodarinski davek.

Po načrtu nove davčne postave, ki naj že 1896 veljavna postane, ima se ta večji dohodek na sledeči način porabiti: 1. Dobi država v letih 1896 in 1897 razven svote, ki jo je do tedaj dobivala, za višje upravne stroške, ki jih bode povzročila nova postava, še 1.200.000 goldinarjev. 2. Prebitek ima se porabiti za odpust pri realnih, to je zemljiških in hišnih davkih in obrtnem davku in v odkaz posameznim deželam, in sicer se naj odpusti pri zemljiškem in hišnem davku 10%, pri obrtnem davku pa 20%. Nadaljni prebitek do zneska treh milijonov ima se odkazati deželam tako, da bi n. pr. v tem slučaju prišlo na Štajarsko 176.000 gld., kar bi dežela lahko porabila v znižanje deželnih doklad.

Gotovo je pa, da bode ta prebitek znašal še več,

kakor tri milijone. Ta prebitek bi se poporabil: a) za vzvišanje odpustnih odstotkov pri zemljiškem davku do 15%, pri hišnem davku do 12½% in pri obrtnem davku do 25%; b) za znižanje davčne mere pri onih podjetjih, ki morajo javno polagati letne račune, n. pr. denarni zavodi, delniške družbe itd. Nadaljni prebitek, ki bi še preostajal po pokritju teh odpustov pri navedenih davkih, ima se tudi deželam odkazati.

Ta poraba višjih dohodkov iz osebnega davka, kakor jo vlada predlaga, pa posebno kmetskemu stanu ni pravična in se jej moramo torej z vso močjo protiviti; kajti krivično bi bilo, da bi se v najneugodnejšem slučaju v prvih dveh letih veljavnosti nove postave pri zemljiškem davku odpustilo samo 10% (pozneje 15%), pri obrtnem davku pa 20% (pozneje 25%), kakor da bi se kmetu bolje godilo in bi njega davki manj težili, kakor obrtnika, in ne narobe. Gosp. poslanec je torej v zgoraj omenjenem pododseku predlagal, naj se tudi zemljiški davek zniža za 20%; ker pa so se veleposestniki protivili temu predlogu, ga je omejil samo, da tista kmetijska posestva, ki ne dajejo več čistega katastralnega doneska na leto kakor 400 gld. Tudi ta predlog je propal; toda gospod poslanec ga bode v zbornici ponovil, kjer bode bržčas sprejet, ako ga vsi zastopniki kmetskih občin podpirajo.

Poslanec in njegovi tovariši v zbornici pa bodo tudi zahtevali, da se zemljiški davek razun navedenih odpustkov sploh zniža; kajti posebno manjši kmet plačuje od svojega posestva davek, dohodka pa v resnici nima nobenega. Gotovo pa nimamo stanu, kateri bi podporo vsakega domoljuba in pa vlade bolj zaslužil, kakor kmetski stan. On bi naj bil steber države; ta-le pa mirno gleda, kako kmetski stani vedno bolj hira in nazaduje ne samo v gmotnem, temveč, žal, tudi v нравstvenem oziru. In to so edino le zakrivile postave, skovane od sleparskega liberalizma, katere hlapčujejo bogatino v prid, siromaku pa v škodo; imenujmo samo šolsko, lovsko, domovinsko postavo, kakor tudi postavo o zakonu itd.

Prevelikega pomena posebno za naš mali narod je šolstvo sploh in sosebno ljudsko šolstvo. Poduk je mladini potreben, da se požlahtni, kakor se mora tudi drevce požlahtniti, da ne ostane grčev divjak. Nepozabni naš Slomšek je rekel: »Šola je dar božji«. Resnične so te besede, če šola doseže svoj pravi namen. Sedanje šolske postave imajo pa mnogo napak in povzročujejo posebno našemu narodu veliko krivic, katere je gospod poslanec kazal v šolskih debatah v državnem zboru. Na podlagi izkušenj, ki si jih je pridobil v svojem osemnajstletnem delovanju kot okrajni šolski nadzornik, je dokazoval, da je pri vzgojevanju ljudsko-šolske mladine edino pedagogično načelo poduk v materinem jeziku, da pa temu nasprotuje ne samo zloglasni nemški šulverein,

ampak v naši kronovini celo deželni šolski svet, kakor tudi nekaj okrajnih in krajnih šolskih svetov.

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Ko je bil Kosar bogoslovec zadnjega leta, umrje lavantinski škof Fr. Ks. Kutnar. Takrat molili smo, je rekal Kosar, naj nam ljubi Bog dá zopet dobrega višjega pastirja, a jaz sem naravnost prosil Vsegamogočnega, naj nam pošlje Slomškega za škofa. Slomšek bil je namreč zlata juterna zarja na slovenskem nebu, ki je naše ljudstvo budila, da je treba vstati iz dolgega spanja, katera je pa zanimala tudi že slovensko razumništvo, ki jo je strmé občudovalo. Ko se je torej raznesla vest, da je cvet slovenske korenine in ljubljene svojega ljudstva, Anton Martin Slomšek, škof lavantinski, razlegalo se je glasno veselje tako daleč, kakor sega slovenska beseda. Zlasti bila je pa radost doma v duhovnem semenišču v Celovcu pri mladih sinovih novega škofa in navdušenje Kosarjevo je tako vskipelo, da ga ne more drugače ovladati, moral ga je vkleniti v vezano besedo.

Lavantinski bogoslovci so namreč svojemu novoposvečenemu škofu v znamenje iskrene radosti in pokornega počesčenja priredili veselico, kjer so ga pozdravljali ter poslavljali v latinskem, slovenskem in nemškem jeziku. Slovenska grlica bil je Kosar: čujte njegovo pesem:

Kjer skoz pisane ravnine
Lava krotko žubori,
Od visoke kjer planine
Pesem mila se glasi:
Kjer Šent-Andrej, mesto belo,
V solnčni zarji lesketa,
Od stolne cerkve pa veselo
Zvezda žarna se igra.
Kak se giblje vse in maja,
Vsaka pot kak živa je,
Nenavadno trum se shaja,
Veselica kakšna je?
O kak srečne ste ve ptice,
Vaša pot kak hitra je!
Z vam' vzleteti — veselice
Priča biti — sladko je!
Strel za strelom močno poka,
Dalč oglas njegov grni;
Zvon pod kladvom težkim stoka,
Bliz' in dalč nebó buči.
Tesna vernih vsa je steza,
Kjer duhovnih krasni zbor
Novožegnanega kneza
Spremlja tje v božji dvor.
V radosti se srce taja,
V radosti okó topi;
Ljubezen ži'co vsako maja,
Na licu vsakem' plameni.
Na stolici že visoki
V svetišču knez sedi,
Verno vsak Njegovi roki
Vdanost svojo izroči.
Mislit' to — v tesnem krili
Srcu več ostati ni —
Knez vzvišen, vselej mili,
V duhu k Tebi hrepeni!
Mi vdanosti tud' svoje
In ljubezni plam goreč
Položimo v roke Tvoje,
Boljšega kaj mor'no več?

Sprejmi to, in pa obljubo,
Vselej Teb' pokornim bit',
Tud' z življenja svoj'ga zgubo
Voljo Tvojo dopolnit'.

Naj nam pa'ca Tvoja sveta
Pot odloči, kamor je;
Naj jo trnje tud' prepleta,
Naj čez brezdnó tudi gre.

Vse nam eno — dan tekoči
Nas pred Bogom toži naj,
Če nas kaj pokors'ne loči,
Ki obljubimo jo zdaj.

Saj ljubezen, če je prava,
Vsemogočno kaže se;
Nam tud' taka v žilah plava,
Taka greje nam srce.

Tako Kosar položil k nogam svojega škofa venec udanosti in ljubezni, a s tem še ne olajša povsem prepolnega svojega srca; nasnovano besedo namreč — kdo jo more zadržati? Še jeden venec ima Kosar pripravljen, da oplete tudi glavo visokega domoljuba in »najboljšega sina« matere Slave.

Pa tud' ti Sloven'ja cela,
Kakor dalč tvoj jezik gre;
Ti tud' danes bod' vesela,
Teb' pred vsem spodobí se!

Veseli se mati prava,
Kdar časti se njeni sin;
Tud' raduj se mati Slava,
Tvoj najboljši ta je sin!

Bolj, ko vsi, je tebe ljubil;
Bolj, ko vsi, te ljubi še;
Bolj, ko vsi, za te se trudil;
Al' dokazov treba je?

Kdo z otroki tvoj'mi hodi,
Pot čednosti jih učit'
„Angel“ jih „molitve“ vodi,
Spisal On ga njim je v prid.

Kdo devišstva hčeram tvojim
Venč prelepi, kdo ohran'?
On z „devištvom“ stopil svojim
Zapeljivcu je v bran.

Kdo mladenčje tvoje zvésto
Pot nedolžnosti pelja?
On za čisto jim nevesto
„Pot življenja srečno“ dá.

„Evangelja svet'ga hrana“
Ukaželjnim kruh drobi;
Kak bo šola prav peljana,
„Blaze v šoli“ te uči.

Da na uma tvoj'ga vejah,
Kar zorilo, ohrani se,
Po širokih tvojih mejah
Tud' „drobtinice“ zbirat gre.

Tvoja hči še ni rodila
Tol'ko pridnega sinú;
Kak' boš vredno ga častila?
Kaj v zahvalo dala mu?

V gorah kresi naj gorijo,
V rekah venci naj tekó!
Kakor dalč Slovenci ž'vijo,
Slavo Njemu naj pojó.

Slava, slava trikrat slava
Svetlem' Bratu našemu!
Pa tud' slava, slava, slava
Ferdinandu milemu!

Blagor našemu narodi,
Ki ga vlada tak vladar;
Ki zasluge same sodi,
K' mu le blagor naš je mar!

Mili darovi za družbo vednega česčenja.
Sv. Peter pri Mariboru 20 fl., Selnica 10 fl., Maribor
5 fl., Sv. Križ pri Ljutomeru 15 fl. 40 kr., Reichenburg
24 fl. 30 kr.